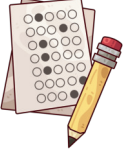

6

GAMZE HOCA SOSYALDE

6. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ 2. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SENARYO 6

Soru 1 (SB.6.3.4): Selçukluların Anadolu'yu yurt olarak seçmelerinde etkili olan siyasi baskıları (komşu devletler açısından) ve bölgedeki demografik (nüfus) değişimin temel nedenini açıklayınız.

Soru 2 (SB.6.3.4): İlk Türk denizci beyliği olan Çaka Beyliği'nin Türk tarihindeki önemi nedir? Bu beyliğin faaliyetlerinin Anadolu'nun korunmasına katkısını belirtiniz.

Soru 3 (SB.6.3.4): Türkiye Selçuklu Devleti sultanlarından I. Gıyaseddin Keyhüsrev ve I. İzzeddin Keykavus'un gerçekleştirdiği fetihlerin ortak ekonomik amacını yazınız.

Soru 4 (SB.6.4.1): 1982 Anayasası'nın 67. Maddesi uyarınca, 18 yaşını doldurmuş bir vatandaşın sahip olduğu siyasi hak ve yetkilerden üç tanesini yazınız.

Soru 5 (SB.6.4.1): Katılımcı demokrasinin bir parçası olan "Halk Oylaması (Referandum)" kavramını açıklayınız.

Soru 6 (SB.6.4.1): Medyanın toplumsal hayat üzerindeki görevlerinden; bilgi/eğitim düzeyini yükseltme ve kültürü geliştirme rollerini kısaca açıklayınız.

Soru 7 (SB.6.4.2): Temel hakların genel özelliklerinden olan "dokunulmaz, vazgeçilmez ve devredilemez" olma ifadeleri ne anlama gelmektedir? Açıklayınız.

Soru 8 (SB.6.4.2): Anayasamızın 20. maddesinde yer alan "Özel Hayatın Gizliliği" hakkının bireyin huzuru ve güvenliği açısından önemini yorumlayınız.

Soru 9 (SB.6.4.2): Toplumsal düzenin sürdürülmesinde "Sorumluluk" kavramının yerini açıklayınız. Sorumluluklar yerine getirilmediğinde ortaya çıkabilecek temel sorun (kaos) nedir?

Soru 10 (SB.6.4.3): e-Nabız vee-Okul uygulamalarının, vatandaşlık haklarının dijital ortamda kullanılmasında sağladığı kolaylıklara birer örnek veriniz.

SENARYO 6 - CEVAP ANAHTARI

- 1. Sorunun Cevabı:** Selçuklular, o dönemde Gazne ve Karahanlılar gibi güçlü devletler arasında siyasi olarak sıkıştıkları için yeni ve güvenli bir yurt aramışlardır. Anadolu'ya yapılan bu göçlerin sonucunda, doğudan gelen yoğun nüfus akışıyla bölgedeki Türk nüfusu artmış; bu durum Anadolu'nun Türkleşme ve İslamlaşma sürecini başlatmıştır.
- 2. Sorunun Cevabı:** Çaka Beyliği, İzmir ve çevresinde kurulan ilk Türk deniz beyliğidir ve kurucusu Çaka Bey ilk Türk denizcisi olarak kabul edilir. İlk Türk donanmasını kurarak denizlerde hakimiyet sağlamış, Bizans ve Haçlı saldırılarına karşı Ege kıyılarında vatan savunmasına katkıda bulunmuştur.
- 3. Sorunun Cevabı:** Her iki sultanın da temel amacı deniz ticaretini geliştirmektir. I. Gıyaseddin Keyhüsrev Antalya'yı, I. İzzeddin Keykavus ise Sinop'u fethederek Anadolu'yu uluslararası ticaret yollarının merkezi haline getirmeyi hedeflemişlerdir.
- 4. Sorunun Cevabı:** Anayasa'nın 67. maddesine göre 18 yaşını dolduran vatandaşlar; seçme ve seçilme hakkına, siyasi partilere üye olma hakkına ve halk oylamasına (referandum) katılma hakkına sahiptir.
- 5. Sorunun Cevabı:** Halk Oylaması (Referandum), önemli bir devlet kararı veya anayasa değişikliği durumunda doğrudan halkın fikrine başvurulmasıdır. Vatandaşların oy vererek yönetime dahil olmasını sağlayan en etkili katılım yollarından biridir.
- 6. Sorunun Cevabı:** Medya; TV, internet ve gazete yoluyla doğru bilgi akışı sağlayarak toplumun genel kültürünü ve eğitim seviyesini artırır. Ayrıca toplumsal değerleri yayarak kültürün korunmasına ve gelecek nesillere aktarılmasına yardımcı olur.
- 7. Sorunun Cevabı:** Temel hakların dokunulmaz, vazgeçilmez ve devredilemez olması; bu hakların bireyin elinden alınamayacağını, bir başkasına verilemeyeceğini ve hiç kimsenin bu hakları kullanmaktan kendi isteğiyle bile vazgeçemeyeceğini ifade eder. Bu haklar devlet tarafından Anayasa ile güvence altına alınmıştır.
- 8. Sorunun Cevabı:** Özel hayatın gizliliği, bireyin ailesiyle veya kendi özel yaşamında kimse tarafından rahatsız edilmeden, huzur ve güven içinde yaşamasını sağlar. Bu hak, bireyin kişisel alanının korunmasını garanti altına alarak toplumsal düzende bireysel özgürlüğün temelini oluşturur.
- 9. Sorunun Cevabı:** Sorumluluk, bireyin kendine ve topluma karşı yerine getirmesi gereken görevlerdir. Eğer sorumluluklar (kanunlara uymak, başkalarının haklarına saygı duymak vb.) yerine getirilmezse toplumda kaos (karişiklik) ve düzensizlik çıkar. Hak ve sorumluluk dengesi, adil ve huzurlu bir toplumun temelidir.
- 10. Sorunun Cevabı:** e-Nabız uygulaması sayesinde vatandaşlar hastane randevularını kolayca alabilir ve tahlil sonuçlarına hızlıca erişerek sağlık haklarını kullanırlar. e-Okul ise öğrenci ve velilerin not, devamsızlık gibi eğitim bilgilerine zaman kaybetmeden ulaşmasını sağlayarak eğitim hakkının takibini kolaylaştırır.